

35. Tölgyfa-testvér

Szerző Administrator
2018. április 10.
Utolsó frissítés 2018. április 15.

Tölgyfa-testvér
Szlovák népköltészet Varga Imre műfordításában
2018.

I. Havas, havas

Elválaszt a havas minket

Havas, havas,
de magas vagy,
én édesem,
de távol vagy.

Elválaszt a
havas minket,
elhervasztja
szerelmünket.

Fonnyaszt, fonnyaszt,
el is hervaszt,
nélküled hol
leljek vigaszt.

Havas, havas,
magas testvér,
adj, Istenem,
kit szeretnék!

Két pár lovat,
vagy négy tinót,
vagy egy szép lányt,
nékem valót.

Lány a szobát
sepregette,
könnyeivel
öntözgette.

Ne hullajtsd már
könnyeidet,
ajtód mögött
ott a vized.
(dallam: Felső Elefánt - Horné Lefantovce, gyűjt.: Marian Járek)

Ki bujkál a hegyen?

Bola som na tráve,
v stankovskom chotáre,
bola som na lyse,
neverili by ste.

Sztankóci határban
friss zöld fűért jártam.
Hiszitek-e vagy sem,
mogyorót is leltem.

Veres harisnyámban
gombászni is jártam,
harisnyám elvástam,
de gombát nem láttam.

Ki bujkál a hegyen,
hogy vissza sem kiált,
ej, ha rátalálok,
megcibálom haját.
(Trencsénsztankóc / Trenèianske Stankovce)

Hegyeim, hegyeim

Hegyeim, hegyeim,
sétáló termeim,
bükkök és zöld fenyők,
sudár nővéreim.

(Ej, hora hora, hora zelená,
kto že môa do tej horièky volá?)

Tölgyfa a testvérem,
tölgyfa a fivérem,
gyertyánfa, gyertyánfa
az én rokon vérem.

Zöld hegyek, zöld hegyek,
mi lesz véletek,
megsirrattok engem,
amikor elmegyek.
(Zólyom Pónik /Poniky, gyűjt.: Bartók Béla)

II. Betyárdal

Cselédlány volt

Cselédlány volt, pap szolgája,
apátlan-anyátlan árva.

Volt vaskulcsa a toronyhoz,
hol tizenkét betyár hortyog.

Tizenegyüket levágta,
ám Jánoskát megsajnálta.

„Feküdj, Jánoskám, csak maradj,
várd az ítélő urakat!”

(Nevešajte ma na duby
lebo ma zjedia holuby.

Lež ma vešcaron;ajte nad vodu,
keĩ milá ide na vodu.
Keĩ milá vody nabere,
vtáeatká zo móa zažehne.)

„Ne akasszanak tölgyfára,
mert szemem madár kivájja.

Kössenek inkább fenyőre,
hol rózsám jár a mezőre.

Amikor majd vízért szalad,
elhajtja a madarakat.”

„Hess, hess, innen elszálljatok,
mert már arcába vájtatok.

Hess, hess, innen a babámról,
az ő hófehér válláról!”
(Dallam: Nyitra-vidék)

III. Juhásznóta

Juhász vagyok, megvénültem

Ja som baèa veumi starý,
nedožijem do jari,
nebudú mi kukaèky kuka»
na tom mojom košcaron;jari.
Hej, džiny, džiny, džiny,
hej, džiny, džiny, džiny.

Ani kukuk, ani sova,
ani sojka klebetná,
nebude ma viac prebúdzá»
lastovièka štebetná.
Hej, džiny, atĩ.

Juhász vagyok, megvénültem,
tavaszig se élek én.
Már a kakukk sem szólíntgat
juhkarámom tetején.

Sem a kakukk, sem a bagoly -
még a szarka sem csereg,
kora reggel nem ébreszt majd
fecske sem, ha csicsereg.

Az a vén tölgy is kiszáradt,
amely alatt aludtam.
levelét is elszórta rég,
jaj, magamra maradtam.
(Samo Tomášcaron;ik, Árva/Orava)

IV. Szeretők

Az alvó szeretők

Stojí hrušcaron;ka v sade,

stojí hruška v sade,
zelený vršok má,
pod òou sa Anièka,
sivá holubièka,
s Janíkom karty hrá.

Körtefa a kertben,
csúcsa zölden látszik,
alatta Annácska,
szürke szép madárka,
Jancsival kártyázik.

Amíg így játszottak,
pár szót is váltottak,
nagy-nagy szerelmüktől
el is álmosodtak.

Egy tölgyfa tuskóján
aludt el Annácska,
Jancsi meg rápihent
párja orcájára.

Kisannám, virágszál

Anièka, dušièka, kde si bola?
Keí si si èižmièky zarosila?
Bola som v hájièku,
žala som trávièku,
duša moja, duša moja.

„Kisannám, virágszál, merre jártál,
harmatos a csizmád, hol kószáltál?”

„Erdőben kószáltam,
zöld füvet kaszáltam,
én édesem, én édesem.”

„Én meg a hegy alján ott arattam,
de csizmám harmatba nem ártottam.”

„Én meg kévét hordtam,
terád váraoztam,
én édesem, én édesem.”
(közismert)

Guzsalyocskám, guzsalyom

Zavèas rána z pondelku, jaj, jaj,jaj,
nadiala si kúdeµku, jaj, jaj, jaj.
Hopsa kúdeµ, myk sa kúdeµ, kúdeµòèka, kúdeµa.
Hopsa kúdeµ, myk sa kúdeµ, kúdeµu si nadiala.

Hétfőn kora hajnalba’
ránézek guzsalyamra.
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Amikor már itt a kedd:
jaj, anyám, oda a kedv.
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Hát mikor jön a szerda,
jaj, anyám, elengedj ma.

Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Itt van már a csütörtök,
a fejem fáj s üvöltök.
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Hej, már itt van a péntek,
jaj, most hová tekintsek?
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Máris itt van a szombat.
pont most lássak dolognak?
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.

Mikor itt a vasárnap,
engemet táncba várnak.
Fordulj, rokkám, perdülj orsóm,
guzsalyocskám, guzsalyom.
(közismert)

Huszárok, huszárok

Husári, husári,
pekné kone máte,
Pojdzem ja medzi vás,
ktoryho mi dáce?

Huszárok, huszárok,
be szép lovon jártok,
ha közétek állnék,
nekem mit adnátok?

A rozsdás sörényűt
megkapnád, megkapnád,
s ha ütök a dobot,
meg is futtathatnád.

Megütik a dobot,
ránézek rózsámra,
a kezét tördelve
száll fel a lovára.

Hallgass, te aranydob,
szűnjön duhogásod,
míg a kedvesemmel
pár búcsúszót váltok!
(Zólyom-Hédel/ Hiadej gyűjt.: Bartók Béla)

V. Menyegző asztalnál

Jávorfa, jávorfa

Ballagunk, ballagunk,
bár utat nem tudunk.
Vannak jó emberek,
ők majd segítenek.

Jávorfa, jávorfa,
ösvény fut melletted,
merrefelé tartsak,
ha a lány férjhez megy.

Ha férjhez megy a lány,
minthogyha meghalna,
mintha a világban
nyoma sem maradna.

Ha a legény nősül,
minthogyha eltűnne,
vízbe dobott kőként
iszapba merülne.

Még a vízbe dobott
kő is visszatérhet,
de az ifjúságom,
alámerült végleg.

Elmúlt ifjúságom,
haszontalan évek,
itt hagyatok engem
a világ terhének.

(dallam: Egyházmarót /Kostolné Moravce, gyűjt.: Bartók Béla)

Menyegző asztalnál

Menyegző asztalnál
ül két árva galamb.
Nem eszik, nem iszik,
méláz bánatosan.

De vidám, Anyicskám,
vidám a te lagzid,
de gondolj arra is,
ki innen hiányzik.

Ej, bizony nincs velünk
a jó édesanyám,
fekete föld alatt
pihen szegény árván.

(dallam: Berekalja-Podluzsány / Tekovské Podlužany, gyűjt.: Filip Horniak)

Jaj, pártám, én pártám

(Pochválen buï, Ježiš Kristus, prišli sme
tvoj víneèek na tvej hlávke našli sme.)

Dicsértessél, Jézus,
halld a kérésem,
tedd, hogy házasságom
véget ne érjen.

Dicsértessél, Jézus,
és ti zenészek,
ha most játszotok,
kedvvel tegyétek.

Hogyha nem zenéltek,
nincs lakodalom,
szép zöld koszorúmat
arannyal bevonom.

Jaj, pártám, én pártám,
gyöngyös a fényed,
tegnap nekem adtak,
most a vőfélynék.

Én vőfély uramat,
szívvel kérlelem,
hogy gyöngyös pártámat
adja át nekem.

Ha gyöngyös pártádat
kedvvel viselnéd,
a vőfély urat is
szebben kérelnéd.

Mert gyöngyös pártádat
búval viselted,
a vőfélyedtől is
búsan kérelelted.

Pártám, jaj, én pártám,
szépek gyöngyeid,
nem hordtalak soká,
csak kis ideig.

Pártám, gyöngyös pártám,
szép zöld leveles,
számodra lányságom
elmúlt, elveszett.
(dallam: Felső Elefánt / Horné Lefantovce, gyűjt.: Marian Járek)

Gyerünk innen haza!

(Už ideme od vás, ej,
viondíme na vás,
na vašu dedinu, ej,
nech vás tu psi žerú.)

Gyerünk haza innen,
mert itt nem szeretnek,
üres poharakkal
járnak, kerülgetnek.

Mulattunk, mulattunk,
folyt a dínomdánom,
fáradt az új asszony
pihenne az ágyon.

Vége a vígságnak,
a lakodalomnak,
hogy fogunk fáradtan
a dolgunknak holnap.
(dallam: Récsény/Rišovce, gyűjt.: Marian Járek)

VI. Csicsíja, babája

Hajcsi-bujcsi

Búvaj že mi, búvaj,
len ma neunúvaj.
Ěo ma viac unúvaš,

Ej, menej sa nabúvaš

Belej že sa belej,
na hori zelenej,
na hori zelenej,
v košelky bielenej.

Hajcsi-bujcsi, hajcsi,
kincsem, ne fárassz ki!
míg engem fárasztasz,
ej, addig te sem alhatsz.

Csicsíjja, babuskám,
a zöld hegyi gyepen,
a zöld hegyi gyepen,
ej, fehér kis réklidben.

Fehér gylcs ingeckéd
fönt a zöld ligetbe
mi Mariskánk varrta,
ej, selyemmel hímezte.
(Zólyom-Hédel/ Hiadeµ gyűjt.: Bartók Béla)

Csicsíjja, babája

Beli že mi, beli,
veï si mati verí,
že teba, Janík mōj,
tvoja hlávka bolí.

Csicsíjja, babája,
tudja a mamája,
hogy a mi Jancsikánk
picinke feje fáj.

Csicsíjja, babája,
kis sólyom madárka,
nehogy most elrepülj,
nehogy földbe merülj!

Vessed ki, nehéz föld,
az édesanyámat,
hadd mondjam el neki
búmat-bánatomat.

Amikor elmondom
minden panaszomat,
ahol akkor állok,
a föld is sírni fog.
(Zólyom-Hédel/ Hiadeµ gyűjt.: Bartók Béla)

Haja, gyöngye, haja!

Hoja ïunïa, hoja,
poslala nás kráµovna
hoja ïunïa, hoja.

Hoja ïunïa, hoja,
naèò že vás poslala,
hoja ïunïa, hoja.

Hoja ïunïa, hoja,
za tri vozy kamenia,
hoja ïunïa, hoja.

Haja, gyöngye, haja! Királyasszonyunk küldött.
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Mért küldött az úrasszony?
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Három szekér kavicsért.
 Haja, gyöngye, Haja!
 Haja, gyöngye, haja! Minek nektek az a kő?
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Aranyhidat csinálni.
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Átengedtek-e rajta?
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Átalengedtek rajta.
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Mi lesz annak váltsága?
 Haja, gyöngye, Gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Fekete szemű lányka.
 Haja, gyöngye, haja!
 Haja, gyöngye, haja! Szaladjatok, fussatok!
 Haja, gyöngye,haja!
 (Zólyom megyei közismert tavaszi játékdal / gyűjt.:Kréméry)

VII. Állatlakodalom

Sarjúrendet vág a nyúl

Zajac kosí otavu, míška zahrabuje,
 komár kopi nakladá, muška potlaèuje.

Sarjúrendet vág a nyúl,
 róka gereblyézi,
 szúnyog hordja boglyába,
 kislégy megtetézi.

Szúnyog kéri a legyet,
 készül házasodni,
 bögöly rámás csizmát ránt,
 násznagy akar lenni.

Tipp-topp legényeket,
 meghívták a zenészeket:
 cincér-flótást,
 dongó-dudást,
 pók nagydobost,
 tücsök prímást.

Meg is volt az esküvő,
 parádésan, rendben,
 kétszáz pár volt a násznép,
 vagyis kétszáznegyven.

Serke volt a nyoszolyós,
 tetű a só törő,
 poloska a főszakács,
 bolha a táncosnő.
 (Magasmart /Brehy, gyűjt.: Jana Tencerová)

VIII. Szent Pütkösd vasárnapja

Ulijána elszunnyadt

A v nedelu Rusademnu,
zazvoneli na raðajšu,
Uljana usnula.

Šicke devky i parobci
do koscela oni pošli,
Uljana usnula.

Ez szent pünkösöd vasárnapja,
kongatnak piros hajnalra,
Ulijána elszunnyadt.

A lányok és a legények,
a templomba mind betérnek,
Ulijána elszunnyadt.

Kiment a virágoskertbe,
ágyások közt ücsörögve,
Ulijána elszunnyadt.

Fogott ő három cérnácskát,
három cérnát és gallyacskát,
s megfont három koszorúcskát.

Az elsőt levendulából,
párját százszorszép virágból,
harmadikat istenfából.

Hozzálépett öccse, Jancsi,
megállj, megállj, Ulijána,
megmondlak édesanyádnak.

Ne árulj el, Jancsi öcsém,
szövök neked gyolcs ingecskét,
párját ritkító szépecskét.

Nem kérem én, nénémasszony,
megszövi majd anyámasszony,
megszövi a varázsingem.

Ha felveszem, megszerethet
ki szépasszony s fehér özvegy,
Ulijána elszunnyadt.

Rossz kígyók fésülik haját,
gyíkok fonják a varkocsát,
Ulijana elszunnyadt.
(Kojšov - Szepesség/Spiš)

Jön már pünkösöd, közel

Omilienci chodia,
za ruky sa vodja,
grajciare skladajú,
o mòa niè nedbajú.
Omilienci chodia,
za ruky sa vodja,
dobrú jar vítajú,
pesnièky spievajú.

Szerelmesek járnak,
kézfogva sétálnak,

krajcárt gyűjtögetnek,
de rám nem figyelnek.
Szerelmesek járnak,
párosan sétálnak,
a tavaszt üdvözlik,
énekekkel köszöntik.

A vázseci lánynál
szebbet hol találnál,
sötétebb a szeme
a holló szárnyánál.
Kriván hegye alatt
ott van a mi falunk,
ismert Vázsec neve,
itt élünk, itt lakunk.

Jön már pünkösöd, közel,
de nagy a bánatom,
mert nincsen szeretőm,
lesz-e májfám vajon?
Szép Vázsecunk felett
ezüsből láncocska;
kihunyt szívemben a
szerelmi lángocska.

(Vázsec/Vážec - Felső Liptó)

Zöld erdő aljában

Pařcaron;e Janík kone,
pařcaron;e Janík kone,
pod hájom zeleným.

Legelteti Janík,
tereli lovait,
zöld erdő aljában.

Látni indul anyja,
három szűzleánnyal,
zöld erdő aljába.

Elsőnek aki megy,
a bíró leánya
veres szoknyájában.

Másodszor aki megy
a kovács leánya,
fűzöld szoknyájában.

Harmadszor aki megy,
szerencsétlen árva,
fekete ködmönben.

A bíró leánya
csendes szóval mondja
zöld erdő aljában,

hogyha én azt tudnám,
hol aludt el Janík
zöld erdő aljában,

én biz odamennék,
rögtön felkelteném,
elvenném kutyáját.

A kovács leánya
csendes szóval mondta,
zöld erdő aljában,

hogya én azt tudnám,
hol aludt el Janík
zöld erdő aljában,

én biz odamennék,
rögtön felkelteném,
elvenném kantárját.

Szerencsétlen árva,
csendes szóval mondta,
zöld erdő aljában,

hogya én azt tudnám,
hol aludt el Janík
zöld erdő aljában,

én biz odamennék,
rögtön felkelteném,
s neki azt mondanám,

anyád nem akarja
a bíró leányát
piros szoknyájában,

anyád nem akarja
a kovács lányát sem
fűzöld szoknyájában,

anyád engem akar,
szerencsétlen árvát,
fekete ködmönben.

Hasonló, hasonló,
csudásan hasonló,
zöld erdő aljában.
(Kojso / Kojščarov - Szepesség/Spišon;)

IX. Várjuk az áldomást

Levágtuk a rozstot

Žali sme my žitko
pod zelenou horou,
už sme ho zožali,
už ideme domov.

A zöld hegyek alatt
suhogott a kasza.
Levágtuk a rozstot,
indulhatunk haza!

Levágtuk a rozstot,
kévékbe kötöttem,
szénásfalvi tarlón
meg is betegedtem.

Színültig a magtár
piros rozsszemekkel,

váljék a javunkra,
mi jót ad az isten.

Nyugodj le nap, nyugodj,
teremtőmre kérlek,
mert úgy fáj a fejem,
szinte alig élek.

Leáldozó szép nap,
keresd meg rózsámat.
Addig le ne nyughass,
míg meg nem találok.
(Magasmart /Brehy, gyűjt.: Jana Tencerová)

Aratnék, aratnék

Žala by ja žala
na širokú posta». .
Ej, keby ja vedela,
komu sa mám dosta» .

Žala by ja žala,
hlavku nedvíhala,
keby pri postati,
frajeríka mala.

Aratnék, aratnék,
vágnám széles rendre,
ej, hogyha én azt tudnám,
a párom ki lenne.

Aratnék, aratnék,
fejem se emelve,
ej, hogyha marokszedőm
a kedvesem lenne.
(Mezőköz/Medzibrod, gyűjt.:Bartók)

Gyűjteném, te legény

Hrabaj že len, hrabaj
to zeleno seno.
Ja by ho hrabala,
nemám nakoseno.

Gyűjtsed, gereblyézzed,
azt a szép zöld szénát!
Gyűjteném, te legény,
hogyha lekasználád.

Már összegyűjtöttük,
mit fogunk csinálni?
Hegycsúcsról a völgybe
mind lekocsikáznii.
(Padkóc / Podkonice, gyűjt.: Bartók Béla)

Borókás, borókás

Borovo, borovo,
samo javorovo.
Kerou že je, kerou,
Môjho frajerovou.

Kerou že by bolo,

to najzelenejšie.
Vydalo sa dievèa,
to najhíreènejšia.

Borókás, borókás,
mennyi juhar benne,
az én kedvesemé
vajon melyik lenne.

Melyik is lehetne,
hát az a legzöldebb,
férjhez ment az a lány -
mind között a legszebb.
(Mezőköz/Medzibrod, gyűjt.:Bartók)

Várjuk az áldomást

Ej, pane náš, pane náš,
ej, daj že nám oldomáš,
ej, da že nám z lásky,
ej zbierali sme klásky.

Hej, uraság, uraság,
hej, várjuk az áldomást,
hej, addsa, ne tétovázz,
hej, csűrödben a kalász.

Hej, uraság, gazdurunk,
hej, mielőttünk kend: úr,
hej, kipedrett bajusszal,
hej, akárcsak egy kandúr.

Hej, gazdánk felesége,
hej, munkánkat lenézte,
hej, gyalázta kaszását,
hej, mi meg a jóságát.

Hej, mit fogunk csinálni,
hej, mindent elvégezve,
hej, rajta bukfencezzünk,
hej, a hegyről a völgybe.
(közismert Zólyom környéki)

X. Boromissza a szakácsnőnk

Olajfa, zöld olajfa

Oliva, oliva, zelená oliva,
teraz mi je dobre, keï nemám frajera.

Olajfa, olajfa,
zöld ágú olajfa,
bár nincsen szeretőm,
mért bánkódnék rajta.

Ha nincsen szeretőm,
nem szólnak ellenem,
nincs miért könnyezzen
éj-fekete szemem.

Fekete szemeim,
szép fekete szemem,

esténként a patak
vizében fürdetem.
(közismert lipiói dallam, Komjárná)

Nem félt a farkastól

Pri studienky prala plienky,
nebála sa vřka,
nebála sa vřka.

A ten vřk, len tak škřb,
len tak poškřblka,
len tak poškřblka.

Kiskút mellett
mosva szennyest,
nem félt a farkastól,
nem a félt a farkastól.

A farkas meg körbenyalta
lűdűdű, lűdűdű, lűdűdű, lűdűdű.
(közismert lipiói dallam, Komjárná)

Szánt, szánt Janik

Orie Janík tvrdie hřrky
polámal si, polámal si, radi s volky
Celý, celý hradel aj kolieska.
ako že to, ako že to zorie dneska.

Szánt, szánt Janik, kemény a föld,
őkör hűzta vas ekéje beléje tört.
Eltört a csoroszlya, tengely, el a kerék
hogy végzi el ma a szántást ez a legény.
(közismert lipiói dallam, Komjárná)

Boromissza a szakácsnők

Tá naša kuchárka rada pije,
ani si lyřice neумыje,
pohádže lyřice do police,
oblýžte maèice tie lyřice.

Haj, a mi szakácsnénk boromissza,
tányérunk, kanalunk sose tiszta.
A rékast lecsapja, le a padra,
cicc, cicc, a kismacska, majd felnyalja.
(közismert lipiói dallam, Komjárná)

Mit fogunk csinálni?

Mit fogunk csinálni s tóma ženami?
Mi megyünk do krèmi, oni za nami.
Mi parancsolunk, oni vypijú,
mikor kell fizetni, oni sa skrijú.
(dallam: Magasmart /Brehy, gyűjt.: Jana Tencerová)

XI. Négy szlovák népdal

Madárrá leszek

Ta dala matka svú
vlastnú dcéru,
delako od seba.
Tak jej hrozila,
by k nej nechodila.

Lányát az anyja
férjhez úgy adta
távoli országba.

Meghagyta neki,
megparancsolta,
többé ne is lássa.

Én olyat teszek,
madárrá leszek,
otthonomba szálllok,

anyám kertjébe,
legközepébe,
fehér liliomra,

ha édesanyám
a liliomról
el akar zavarni,

tudni fogok már,
tudni fogok már
néki válaszolni.
(Zólyom Pónik /Poniky, gyűjt.: Bartók Béla)

Gereblyélt, gereblyélt

Hrabala, hrabala,
málo nahrabala,
od vepkého spania
hrable dolámala.

Gereblyélt, gereblyélt
egy keveskét össze,
a nagy buzgóságtól
nyelét is eltörte.

Gereblyézd, gereblyézd
össze a zöld szénát!
Gereblyézném, hogyne,
ha te lekasználád.

Kaszáld le, kaszád le,
hogyha jó kaszás vagy,
ha csak hitvány sarlós
vigyen el a bánat!

Leváltuk, leváltuk
mind a zöld rozskalászt,
de még nem ittuk meg
a boros áldomást.
(Zólyom-Hédel/ Hiadeµ gyűjt.: Bartók Béla)

A kikapós lány

Rada pila, rada jedla,
rada tancovala.
Enni, inni, van csak kedved,

eljárni a bálba’
Míg táncoltál, míg táncoltál,
maradtam én állva.
Ni, a piros táncsizmádnak
poros még a szára!

Ne bokorba, ne bokorba,
megszúrhat tüskéje,
inkább az anyja ágyában
ölelném kedvére.
(Mezőköz/Medzibrod, gyűjt.:Bartók)

Csip, cip, ciprus ága

Cip, cip cipuruške,
maò, maò, maòuruške.
Ej, na kosu, na kosu,
never chlapcu ako psu.

Csip, cip, ciprus ága,
mar, mar, Marcsikája.
Kapj kaszára, kaszára,
vedd a legényt kutyába,
ne hallgass a szavára!
(Zólyom Pónik /Poniky, gyűjt.: Bartók Béla)

XII. Tarka kígyót s gyíkot mellé

A megétegetett testvér

Jedna sestra brata mala,
rada by sa vydávala.

Keï sa ty chceš vydávati,
musíš brata otrávití.

Egy nővérnek volt egy bátyja,
férjre vágyott, házasságra.

Hogyha férjhez akarsz menni,
bátyádat meg kell mérgezni.

Menj, s kint a zöld csalitosban,
fogj egy tarka kígyót gyorsan!

Tarka kígyót s gyíkot mellé,
s főz belőlük jó leveskét.

Ahogy egy tányérral evett,
fél arca elfehéredett.

Másik tányérral is szedett,
teljesen elfehéredett.

Hozzál egy kis bort, nővérem,
hadd vidítsam fel a szívem.

Mikorra a borral megtért,
bátyja elengedte lelkét.

Rózsám, immár tiéd vagyok,
bátyám megmérgeztem, halott.

Ki a bátyját megmérgezi,
férjével is megteheti.
(Zólyomternye / Tànie)

Fosztogat a török

(Bojovali Turci,
po pod èierne hory
zvolenskej rychtary
dve deti zajali.)

Fosztogat a török
Zólyom kövárában.
Fosztogat a török
Zólyom kövárában.
Senkit sem találnak,
csak egy szolgalegényt.
Senkit sem találnak,
csak egy szolgalegényt.

Mondd csak, szolgalegény,
urad, úrnőd hol van?
Mondd csak, szolgalegény,
urad, úrnőd hol van?

Nem szabad mondanom,
mert gazdám megcsapat.
Nem szabad mondanom,
mert gazdám megcsapat.

Kulcs a küszöb alatt,
ruhák oltár mögött,
a toronyszobába,
az uram felszökött.

Az első lövésre
toronytető dőlt le.

Második lövésre
uraság halott lett.

Harmadik lövésre
úrnőt elhajtották.

Amikor hajtották
s hegyek közé tértek,
a szétlőtt várfalra
sírva visszanézett.

Falaim, falaim,
szomorú kőfalak,

hol a kőművesek,
akik fölfalaztak?

Akik falat raktak,
már mind, mind meghaltak.

Az urat lelőtték,
az úrnőt elvitték.
(dallam: Zólyom-Hédel/ Hiadeµ gyűjt.: Bartók Béla)

XIII. Földnek adom én testemet

Igaz nevemen megnevez

Já dole líhám,
svoje kos»i skladám,
Pánu Bohu dušu dávám.
Já sa žehnám s pá»ima prstí,
Svatý Ján ma krs»í,
menom ma menuje,
od zlého ma varuje.
Varuj»e ma aòielová do pów noci,
Paòenka Mária ot pów noci...
Èn lefekszem,
fòldnek adom èn testemet,
istenemnek lelketem.
Òt ujjammal keresztet vetek,
Szent János Keresztel engem,
igaz nevemen megnevez,
minden rossztól megvédelmez.
Òrizzetek, angyalok, éjfélig,
Szûz Mária virradatig.
Ha pedig rossz álmod látok,
ébresszél fel, ó, Istenem,
igaz utat rendelj nekem.
A te utad szent és tiszta,
rajt’ áldásnak nincsen híja,
vezet rajta Szûz Mária,
kinek Jézus a szent fia.
Ò megáldotta anyját keresztjével,
ahogy én is, imádkozva e bûnös kézzel.
Az Atya, Fiú és Szentlélek Isten nevében.
Ámen.
(Dabas-Sári, gyûjt.:Zsilák Mária)
Összidő: 74,33

Tölgyfa-testvér

Brat dub

Szlovák népköltészet Varga Imre műfordításában

Slovenská ľudová poézia v preklade Imre Varga

Közreműködők:

Orbán Johanna, Paár Julianna, Tímár Sára (ének), Bodnár Péter (basszusgitár), Cserta Balázs (tilinkó, klarinét, szaxofon, dvojníca, tárogató), Csörsz Rumen István (lant, koboz, gitár, doromb)

Sebő Ferenc Kossuth-díjas, a Nemzet Művésze ajánlásával

Stúdió: Bodnár Péter

Grafika: Andorka Tímea

Nyomda: HTSART

Szvorák Katalin 35. önálló kiadványa (2018)